

PRIORITETE LIFE PROGRAMA 2014-2017

LIFE Blaženje podnebnih sprememb (CCM)	<p>Prednostna področja za 2015:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Energetske intenzivne industrije ➤ Zamenjava snovi, ki škodijo ozonu ➤ Raba tal, spremembe rabe tal in gozdarstvo <p><u>LIFE bo podprl:</u> v sektorju rabe tal na primer:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ strategije upravljanja zemljišč in krajine / prakse, ki omejujejo izpuste ➤ Ustvarjanje krajevnih in regionalnih konceptov za izboljšavo in ohranjanje potenciala prsti za skladiščenje ogljika <p>Nadzor toplogrednih plinov in obračunavanje rabe tal, na primer:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Boljši nadzor in obračunavanje zalog ogljika, učinki izgube travišč in šotič ➤ Prispevek k pravilom obračunavanja LULUCF
LIFE prilagajanje podnebnim spremembam – prioritete za 2015	<p>Ranljiva področja omenjena v evropski Strategiji prilagajanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • čezmejno obvladovanje poplavnih tveganj, čezmejno upravljanje obal • urbana okolja • gorska in otoška področja • sušna področja (voda, širjenje puščav, požarna nevarnost) <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zelena infrastruktura and ekosistemski pristopi ➤ Ocenjevanje ranljivosti in strategije prilagajanja, vključno s čezmejnimi ➤ Spodbuja prijave o urbanem prilagajanju ➤ Razvoj in uresničevanje krajevnih strategij prilagajanja v okviru „MAJOR's adapt“ „Župani se prilagajajo“ ➤ Razvoj in vpeljava inovativnih tehnologij za prilagajanje v urbanih okoljih, vključno s sektorji vode, energije in gradbeništva ➤ Promocija in razvoj zelene infrastrukture v mestih ➤ Projekti, ki sočasno prispevajo k blaženju in prilagajanju podnebnim spremembam ter ciljem varovanja narave in biotske raznovrstnosti v urbanih okoljih
LIFE Podnebno upravljanje in informiranje	<p>Projekti LIFE naj bi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Razvijali državne podnebne in energetske strategije do leta 2030 ter učinkovite programe vlaganja, denimo z izmenjavo najboljših praks ➤ Boljši nadzor in poročanje, na primer učinkovit sistem za sledenje napredku (učinki EU ETS in podobno) ➤ Poudarek na izobraževanju industrije o uveljavljanju nove podnebne zakonodaje („izobraževanje izobraževalcev“) ➤ Izdelava platform za sodelovanje pri nadzoru podnebnih politik, ocenjevanje in ex-post vrednotenje (za prilagajanje, vključno s indikatorji prilagajanja, poročanju in upravljanju s tveganji) ➤ Poudarek na izmenjavi najboljših praks in ozaveščanju o ranljivostih zaradi podnebnih sprememb in možnostih prilagajanja

Tematske prednostne naloge za vodo, vključno z morskim okoljem
LIFE okolje in učinkovita raba virov
VODE, POPLAVE IN SUŠA

naravno zadrževanje vode
obvladovanje poplavne ogroženosti in tveganja suše

obravnavanje hidromorfoloških pritiskov

celovito upravljanje hranil (kmetijstvo in druge človeške dejavnosti)

pritiski kemičnih onesnaževalcev (zmanjšanje emisij)

vzpostavitev naravne morfologije voda in/ali poustvarjanje povezanih habitatov

izvajanje ukrepov za varčevanje z vodo in zmanjševanje pritiska na vodna telesa na podlagi vodno-ekonomskih modelov

UPRAVLJANJE MORJA IN OBALNIH OBMOČIJ

zagotavljanje trajnosti gospodarskih dejavnosti - zmanjšanjem pritiska gospodarskih dejavnosti na morsko okolje

preprečevanje in zmanjševanje odpadkov ali mikrobioloških onesnaževalcev v morju

spodbujanje sinergije med celostnim upravljanjem obalnih območij in pomorskim prostorskim načrtovanjem

VODNI SEKTOR

razvoj tehnologij za sisteme pitne vode in čistilne sisteme za komunalno odpadno vodo

učinkovito zagotavljanje storitev za rabo vode v skladu z direktivo o pitni vodi in direktivo o čiščenju komunalne odpadne vode na redko poseljenih območjih

inovativne rešitve in/ali možnosti čiščenja v zvezi z reciklirano/predelano vodo

Tematske prednostne naloge za odpadke
IZVAJANJE ZAKONODAJE O ODPADKIH

- ✓ inovativne metode, tehnologije in ukrepi za preprečevanje nastajanja odpadkov, ponovno uporabo in ločeno zbiranje komunalnih odpadkov
- ✓ inovativne metode, tehnologije in ukrepi za preprečevanje nastajanja, pripravo na ponovno uporabo/za ponovno uporabo, recikliranje in ločeno zbiranje naslednjih tokov odpadkov:
 - OEEO, BA, izrabljena vozila,
 - odpadna embalaža, gradbeni ter medicinski odpadki
 - biološki odpadki
- ✓ projekti celovitega upravljanja s plastičnimi odpadki
- ✓ izboljšanje ravnanja z nevarnimi odpadki v gospodinjstvih

ODPADKI IN UČINKOVITA RABA VIROV

- ✓ izvajanje uporabe gospodarskih instrumentov na lokalni, regionalni ali nacionalni ravni, ki podpirajo politiko ravnanja z odpadki ter politiko učinkovite rabe virov

Tematske prednostne naloge za učinkovito rabo virov, tla, gozdove, zeleno in krožno gospodarstvo
UČINKOVITA RABA VIROV, ZELENO IN KROŽNO GOSPODARSTVO

- ✓ projekti za izvajanje koncepta krožnega gospodarstva
- ✓ projekti za izvajanje novih poslovnih modelov za učinkovito rabo virov
- ✓ izvajanje evropske metodologije za opredelitev ekološkega odtisa
- ✓ povezovanje spodbud za izboljšanje ugleda, regulativne ali finančne spodbude za okoljsko učinkovitost (npr. EMAS)

TLA

- ✓ omejevanje, zmanjševanje ali predlogi inovativnih metod za nadomestila za pozidavo na regionalni ali lokalni ravni
- ✓ doseganje boljšega upravljanja tal
- ✓ razvoj in izvajanje stroškovno učinkovitih podpornih orodij in shem za opredelitev onesnaženih območij na regionalni ali nacionalni ravni

GOZDOVI

- ✓ prispevek k pripravi informacij ter izvajanje napredne metodologije za prikaz trajnostnega upravljanja gozdov na regionalni, nacionalni ali nadnacionalni ravni
- ✓ razvoj in izvajanje novih metod za zbiranje meril in kazalnikov za trajnostno upravljanje gozdov ter poročanje o njih
- ✓ prispevek k izboljšanju evropskega informacijskega sistema za gozdne požare

	✓ spodbujanje zelenih javnih naročil ✓ projekti, ki s pomočjo novih informacij o gozdovih povečajo njihovo odpornost na grožnje zaradi demografskih Sprememb						
Tematske prednostne naloge za okolje in zdravje, kemikalije in hrup							
	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th data-bbox="282 459 987 560" style="text-align: center;">KEMIKALIJE</th> <th data-bbox="987 459 1592 560" style="text-align: center;">HRUP</th> <th data-bbox="1592 459 2130 560" style="text-align: center;">INDUSTRIJSKE NESREČE</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="282 560 987 863"> <ul style="list-style-type: none"> ✓ projekti, ki zmanjšujejo vpliv kemikalij na okolje ali zdravje ljudi ✓ projekti za izboljšanje uporabe podatkov o nadzoru na področju zaščite zdravja ljudi in okolja </td> <td data-bbox="987 560 1592 863"> <ul style="list-style-type: none"> ✓ projekti za uvedbo shem za stalna območja z nizkimi stopnjami emisij hrupa na mestnih območjih ✓ projekti na gosto naseljenih mestnih območjih, ki so namenjeni zmanjšanju hrupa s cest in drugih prometnih infrastruktur </td> <td data-bbox="1592 560 2130 863"> <ul style="list-style-type: none"> ✓ projekti, ki naj bi poenostavili izvajanje Direktive Seveso o obvladovanju nevarnosti večjih nesreč, z razvojem metodoloških orodij za kartiranje tveganja, vključno s kartiranjem okoljskih tveganj, in za obravnavanje verižnih učinkov </td> </tr> </tbody> </table>	KEMIKALIJE	HRUP	INDUSTRIJSKE NESREČE	<ul style="list-style-type: none"> ✓ projekti, ki zmanjšujejo vpliv kemikalij na okolje ali zdravje ljudi ✓ projekti za izboljšanje uporabe podatkov o nadzoru na področju zaščite zdravja ljudi in okolja 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ projekti za uvedbo shem za stalna območja z nizkimi stopnjami emisij hrupa na mestnih območjih ✓ projekti na gosto naseljenih mestnih območjih, ki so namenjeni zmanjšanju hrupa s cest in drugih prometnih infrastruktur 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ projekti, ki naj bi poenostavili izvajanje Direktive Seveso o obvladovanju nevarnosti večjih nesreč, z razvojem metodoloških orodij za kartiranje tveganja, vključno s kartiranjem okoljskih tveganj, in za obravnavanje verižnih učinkov
KEMIKALIJE	HRUP	INDUSTRIJSKE NESREČE					
<ul style="list-style-type: none"> ✓ projekti, ki zmanjšujejo vpliv kemikalij na okolje ali zdravje ljudi ✓ projekti za izboljšanje uporabe podatkov o nadzoru na področju zaščite zdravja ljudi in okolja 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ projekti za uvedbo shem za stalna območja z nizkimi stopnjami emisij hrupa na mestnih območjih ✓ projekti na gosto naseljenih mestnih območjih, ki so namenjeni zmanjšanju hrupa s cest in drugih prometnih infrastruktur 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ projekti, ki naj bi poenostavili izvajanje Direktive Seveso o obvladovanju nevarnosti večjih nesreč, z razvojem metodoloških orodij za kartiranje tveganja, vključno s kartiranjem okoljskih tveganj, in za obravnavanje verižnih učinkov 					
Tematske prednostne naloge za kakovost zraka in emisije, vključno z mestnim okoljem							
	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th data-bbox="282 911 987 1038" style="text-align: center;">ZAKONODAJA O KAKOVOSTI ZRAKA IN DIREKTIVA O NACIONALNIH ZGORNJIH MEJAH EMISIJ</th> <th data-bbox="987 911 1592 1038" style="text-align: center;">DIREKTIVA O INDUSTRIJSKIH EMISIJAH - IED</th> <th data-bbox="1592 911 2130 1038" style="text-align: center;">MESTNO OKOLJE</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="282 1038 987 1473"> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Lokalni in regionalni energetske projekti, ki obravnavajo kakovost zraka in zmanjšanje emisij na kritičnih točkah in območjih ✓ projekti, ki prispevajo k visokokakovostnim napravam za izgorevanje biomase ✓ projekti trajnostne mobilnosti ✓ projekti za zmanjšanje amonijaka in emisij trdnih delcev v kmetijstvu </td> <td data-bbox="987 1038 1592 1473"> <ul style="list-style-type: none"> ✓ razvoj in preskušanje tehnologij za preprečevanje in zmanjšanje onesnaženja, ki so v direktivi o industrijskih emisijah navedene kot nastajajoče tehnologije </td> <td data-bbox="1592 1038 2130 1473"> <ul style="list-style-type: none"> ✓ projekti za izvajanje integriranih in celostnih politik za trajnostno urbanistično načrtovanje in projektiranje </td> </tr> </tbody> </table>	ZAKONODAJA O KAKOVOSTI ZRAKA IN DIREKTIVA O NACIONALNIH ZGORNJIH MEJAH EMISIJ	DIREKTIVA O INDUSTRIJSKIH EMISIJAH - IED	MESTNO OKOLJE	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Lokalni in regionalni energetske projekti, ki obravnavajo kakovost zraka in zmanjšanje emisij na kritičnih točkah in območjih ✓ projekti, ki prispevajo k visokokakovostnim napravam za izgorevanje biomase ✓ projekti trajnostne mobilnosti ✓ projekti za zmanjšanje amonijaka in emisij trdnih delcev v kmetijstvu 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ razvoj in preskušanje tehnologij za preprečevanje in zmanjšanje onesnaženja, ki so v direktivi o industrijskih emisijah navedene kot nastajajoče tehnologije 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ projekti za izvajanje integriranih in celostnih politik za trajnostno urbanistično načrtovanje in projektiranje
ZAKONODAJA O KAKOVOSTI ZRAKA IN DIREKTIVA O NACIONALNIH ZGORNJIH MEJAH EMISIJ	DIREKTIVA O INDUSTRIJSKIH EMISIJAH - IED	MESTNO OKOLJE					
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Lokalni in regionalni energetske projekti, ki obravnavajo kakovost zraka in zmanjšanje emisij na kritičnih točkah in območjih ✓ projekti, ki prispevajo k visokokakovostnim napravam za izgorevanje biomase ✓ projekti trajnostne mobilnosti ✓ projekti za zmanjšanje amonijaka in emisij trdnih delcev v kmetijstvu 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ razvoj in preskušanje tehnologij za preprečevanje in zmanjšanje onesnaženja, ki so v direktivi o industrijskih emisijah navedene kot nastajajoče tehnologije 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ projekti za izvajanje integriranih in celostnih politik za trajnostno urbanistično načrtovanje in projektiranje 					

AKCIJE OBVEŠČANJA, KOMUNICIRANJA IN OZAVEŠČANJA

Voda

- obveznosti in priložnosti iz okvirne direktive o vodah in iz okvirne direktive o morskii strategiji,
 - razvoj in preskušanje politik določanja cen vode,
 - sheme za čiščenje plaž in morja,
- sodelovanje o izvajanju strategij za morske bazene

Odpadki

- postopno ukinjanje odlaganja odpadkov,
- spremembe vzorcev glede ravnanja z odpadki, predvsem zmanjšanje, zlasti OEEO ter plastičnih.

Učinkovita raba virov, tal in gozdov, zeleno in krožno gospodarstvo

- smernice za evropske uporabnike genskih virov,
 - odpadna hrana in hramba hrane,
 - raba tal in zemeljskih virov,
 - koristi učinkovite rabe virov,
- usklajevanje informacij o gozdovih in gozdnih požarih.

Kakovost zraka in emisije, vključno z mestnim okoljem

- kakovost zraka v mestnih območjih, vpliv na zdravje,
- uporaba sistemov za spremljanje kakovosti zraka,
- dostop do javnih informacij o industrijskih obratih.

Okolje in zdravje, vključno s kemikalijami in hrupom

- informacije o nevarnosti kemikalij v izdelkih,
- varna uporaba kemikalij v izdelkih z nalepko
- ozaveščanje podjetij o njihovih dolžnostih v skladu z uredbo REACH ,
 - vpliv hrupa na zdravje prebivalstva.

Narava in biotska raznovrstnost

- ozaveščanje o omrežju Natura 2000,
- ozaveščanje o velikih zvereh,
- o strategiji EU za biotsko raznovrstnost,
 - o invazivnih tujih vrstah,
 - o zeleni infrastrukturi.

Upravljanje in izvajanje

- dostop do pravnega varstva na področju okolja,
- ozaveščanje o direktivi o okoljski odgovornosti,
- ozaveščanje in razvoj smernic za raziskovalce, MSP ter javne organe kot evropske uporabnike genskih virov.

DEJAVNOSTI ZA PODPORO UČINKOVITIM NADZORNIM PROCESOM IN UKREPOM ZA SPODBUJANJE SKLADNOSTI

**LIFE
Tematske
prednostne
naloge za
prednostno
področje
okoljsko
upravljanje
in
informacije**

Izvajanje, inšpekcijski pregledi in nadzor

- -projekti za povečanje učinkovitosti in uspešnosti okoljskih inšpekcijskih služb in nadzora;
- - projekti za povečanje učinkovitosti in uspešnosti dejavnosti za boj proti okoljskemu kriminalu

Izmenjava dobrih praks

- razvoj spretnosti upravljavcev območij Natura 2000;
 - razvoj in podpora vlog mrež prostovoljcev
- vključenost znanstvene politike (REACH, zakonodaja o kemikalijah, poskusi na živalih)
 - zelena javna naročila

Spodbujanje zunajsodnega reševanja sporov

Tematske prednostne naloge za NARAVO - dejavnosti za izvajanje direktiv 92/43/EGS in 2009/147/ES
Dejavnosti, ki prispevajo k uresničevanju CILJA 1 iz Strategije za biotsko raznovrstnost
**LIFE
 Tematske
 prednostne
 naloge za
 prednostno
 področje
 narava in
 biotska
 raznovrstno
 st**

1. Projekti za **izboljšanje stanja habitatnih tipov ali vrst** (tudi vrst ptic), pomembnih za Skupnost, ki so usmerjeni **na območja Natura 2000, predlagana ali določena za te habitatne tipe ali vrste.**

2. Projekti za izboljšanje stanja habitatnih tipov na območjih Natura 2000 ali vrst (tudi vrst ptic), pomembnih za Skupnost, če njihovo **stanje NI „ugodno/varno in se ne slabša“** ali **„neznano“** v skladu z najnovejšimi splošnimi ocenami, ki so jih države članice na zadevni geografski ravni zagotovile v skladu s členom 17 direktive o habitatih ali najnovejšimi ocenami v skladu s členom 12 direktive o pticah in ocenami ptic na ravni EU.

3. Projekti, ki podpirajo omrežje Natura 2000 in so namenjeni **invazivnim tujim vrstam**, če bi te verjetno poslabšale stanje vrst (tudi vrst ptic) ali habitatnih tipov, pomembnih za Skupnost.

4. **Projekti za izvajanje vsaj enega od ukrepov, predvidenih v zadevnem okviru prednostnega ukrepanja**, kot so ga posodobile države članice, ali konkretnih ukrepov, ki so bili opredeljeni, priporočeni ali dogovorjeni v okviru bio- geografskih seminarjev mreže Natura 2000.

5. Projekti, ki obravnavajo **morski del izvajanja direktive o habitatih in direktive o pticah** ter s tem povezane določbe iz **deskriptorja 1 okvirne direktive o morski strategiji**, zlasti kadar so takšni projekti osredotočeni na vsaj enega od naslednjih ukrepov:

- (a) dokončanje nacionalnih evidenc za vzpostavitev omrežja morskih območij mreže Natura 2000, oddaljenih od obale;
- (b) obnova in upravljanje morskih območij mreže Natura 2000, vključno s pripravo in izvajanjem načrtom za upravljanje območij; ukrepi za obravnavo konfliktov med ohranjanjem morskega okolja in ribiči ali drugimi „morskimi uporabniki“, povezanimi z vrstami, habitatni ali območji, pa tudi ukrepi, ki združujejo ukrepe za ohranjanje in trajnostno uporabo območij Natura 2000;
- (c) predstavitveni ali inovativni pristopi za oceno ali spremljanje vpliva človeških dejavnosti na ogrožene morske habitate in vrste za usmerjanje ukrepov dejavnega ohranjanja.

6. Projekti za **izboljšanje stanja habitatnih tipov ali vrst** (tudi vrst ptic), pomembnih za Skupnost, katerih ukrepi so enaki ukrepom, **opredeljenim v zadevnih akcijskih načrtih** za obnovitev vrst ali habitatov na nacionalni ravni ali ravni EU.

Tematske prednostne naloge za BIOTSKO RAZNOVRSTNOST - dejavnosti za izvajanje strategije Unije za biotsko raznovrstnost do leta 2020

Dejavnosti k uresničenju CILJEV 3, 4 in 5 Strategije za biotsko raznovrstnost

1. Projekti za izvajanje cilja št. 2 strategije za biotsko raznovrstnost z vključitvijo ukrepov za ohranjanje in izboljšanje ekosistemov in njihovih storitev v dejavnosti javnega ali zasebnega sektorja z vzpostavitvijo zelene in modre infrastrukture ter obnovo degradiranih ekosistemov. Ti projekti morajo preskušati in uporabljati pristope, namenjene: (a) kartiranju in ocenjevanju (tudi vrednotenju) ekosistemov in morskih ekosistemov ter njihovih storitev, kar bo prispevalo k prednostnim nalogam za obnovo, zeleni ali modri infrastrukturi ali pa preprečevanju neto nesreč; (b) obnovi ekosistemov, vključno z obalnimi in morskimi ekosistemi in njihovimi storitvami z uporabo okvira prednostnih nalog za obnovo; (c) razvoju metodologij za vrednotenje in plačilo ekosistemskih storitev (vključno z materialnimi in nematerialnimi storitvami) ali (d) inovativnim shemam upravljanja, ki obravnavajo zlasti ekosistemske storitve, povezane z vodo, in bi lahko zagotovile morebitne mehanizme financiranja za uresničenje ciljev strategije za biotsko raznovrstnost ter prispevale k ciljem okvirne direktive o vodah in direktive o poplavah.	2. Projekti za izvajanje ukrepov, namenjenih invazivnim tujim vrstam (v okviru cilja št. 5 strategije) za biotsko raznovrstnost ali ob upoštevanju pobud za uresničenje ravni zaščite iz deskriptorja 2 – neavtohtone vrste iz okvirne direktive o morskii strategiji (1)), z ukrepi, ki preskušajo in uporabljajo pristope, namenjene: (a) preprečevanju vnosa invazivnih tujih vrst, zlasti z obravnavanjem poti nenamerne vnosa; (b) vzpostavitvi sistema zgodnjega obveščanja in hitrega odzivanja terizkoreninjenju ali nadzoru naseljenih invazivnih tujih vrst na ustrezni prostorski ravni. Ti projekti s svojimi ukrepi obravnavajo tri korake (preprečevanje, zgodnje opozarjanje in hiter odziv ter izkoreninjenje/nadzor) v celovitem okviru, v primeru, ko je bil eden od korakov že obravnavan, pa so njihovi ukrepi vsaj jasno umeščeni v širši okvir, ki povezuje vse tri korake. Vzpostaviti jih je treba zaradi izboljšanja – ali uvedbe novih – tehničnih, upravnih ali pravnih okvirov na zadevni ravni; namenjeni morajo biti preprečevanju obsežnejšega naseljevanja invazivnih tujih vrst na območju EU.
3. Projekti, namenjeni ogroženim vrstam, ki niso vključene v priloge k direktivi o habitatih, njihovo stanje na evropskih rdečih seznamih (http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/redlist/index_en.htm) ali rdečem seznamu zveze IUCN za vrste, ki niso zajete na evropskih rdečih seznamih (http://www.iucnredlist.org/), pa je „ogroženo“ ali slabše.	4. Pilotni ali predstavitveni projekti, ki za dejavnosti v javnem in zasebnem sektorju, povezane z biotsko raznovrstnostjo, uporabljajo inovativne načine neposrednega ali posrednega financiranja (vključno z javnimi in zasebnimi partnerstvi, davčnimi instrumenti, izravnavo biotske raznovrstnosti itd.).
5. Pilotni ali predstavitveni projekti, ki preskušajo in nato izvajajo ukrepe za zeleno infrastrukturo, osredotočene na: (a) inovativne tehnologije ter razvoj in uporabo tehničnih standardov, povezanih z njimi; (b) ohranjanje ali obnovo ekosistemov v korist zdravja ljudi ali (c) stroškovno učinkovite tehnologije in metode, ki v največji možni meri zmanjšajo vpliv obstoječe energetske in prometne infrastrukture na biotsko raznovrstnost s krepitvijo funkcionalnosti prostorsko povezanih ekosistemov.	

DRŽAVNE PRIORITETE po POSAMEZNIH PODROČJIH
**KOALICIJSKI SPORAZUM O SODELOVANJU
 V VLADI REPUBLIKE SLOVENIJE ZA MANDATNO OBDOBJE 2014 - 2018**

E N E R G E T I K A	zagotoviti trajnostno naravno oskrbo skozi izrabo obnovljivih virov energij, pomembnost alternativnih virov energije	G O S P O D A R S T V O	Zeleno, krožno, pametno (strategija pametne specializacije: izbor prioriteten vsebinskih področij: zeleno in krožno)	I N F R A S T R U K T U R A	Integracija javnega potniškega prometa. Za izboljšanje mobilnosti prebivalstva, povečanje dostopnosti in konkurenčnosti javnega potniškega prometa bomo dokončali projekt Integriranega javnega potniškega prometa. Javni potniški promet bomo spodbujali tudi s sistemom P& R oz. s pospešeno gradnjo novih parkirišč za osebne avtomobile.
K M E T I J S T V O	<ul style="list-style-type: none"> ➔ razvoj kmetijstva in gozdarstva, ki bo prilagojeno za blaženje učinkov podnebnih sprememb in bo prispevalo k trajnemu izboljšanju stanja naravnih virov in biotske raznovrstnosti ➔ sodobno kmetijstvo, ki bo zagotovilo največjo možno stopnjo prehranske samooskrbe ➔ povečati povezanost javnih intervencij v kmetijstvu z doseganjem merljivih ciljev na področjih varovanja naravnih virov, ohranjanja in ustvarjanja novih delovnih mest ter zagotavljanja varne in kakovostne hrane. ➔ višja samooskrba. 	K M E T I J S T V O	<u>Kratke oskrbne verige</u> z lokalnimi proizvodi v proizvodnji hrane in gozdno-lesni verigi. Poseben poudarek nameniti aktivnostim, povezanim z dolgoročnim in partnerskim sodelovanjem med gospodarskimi subjekti vzdolž verige preskrbe s hrano in v gozdno-lesni verigi. Posebno pozornost bomo namenili promociji kratkih oskrbnih verig z lokalnimi proizvodi in vključevanju lokalnih ponudnikov v zelena javna naročila in v oskrbo javnih zavodov. Učinkovito bomo ukrepali proti nepoštenim in nedovoljenim praksam med partnerji v verigi preskrbe s hrano.	K M E T I J S T V O	<u>Upravljanje z gozdovi</u> . Posebno skrb je potrebno posvetiti upravljanju z zasebnimi in državnimi gozdovi, ki morajo še naprej temeljiti na trajnostnih načelih, upoštevajoč gospodarsko, okoljsko in socialno funkcijo gozdov. Izboljšati izkoristek gozda kot najbogatejšega naravnega vira v Sloveniji ter pospeševali domačo predelavo lesa v izdelke z višjo dodano vrednostjo. Spodbujati povečanje izkoristka gozda kot najbogatejšega naravnega vira v Sloveniji. Spodbujati oživitev lesnopredelovalne industrije ter vzpostavitev gozdno-lesnih verig in/ali mrež. Spodbujati povečanje izkoristka v zasebnem gozdu s pospeševanjem povezovanja zasebnih lastnikov gozdov. Prizadevati si za učinkovitejše upravljanje, vodenje in razvoj Zavoda za gozdove Slovenije in Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov, ki bo vključevalo potrebne spremembe v dosedanjem sistemu koncesij v gozdarstvu in morebitno preoblikovanje sklada kmetijskih zemljišč in gozdov v enovito državno podjetje.

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">O K O L J E</p>	<p>Učinkovita raba virov in prehod v krožno gospodarstvo ob upoštevanju načel trajnostnega razvoja.</p> <p><u>Sprememba zakonodaje</u> (2015–2018). Sprememba Zakona o graditvi objektov, Zakona o varstvu okolja, Zakon o odpravi posledic naravnih nesreč (stabilno finančno okolje) in zelenem javnem naročanju z namenom učinkovitega izvajanja.</p> <p><u>Protipoplavni ukrepi</u> na celotnem področju države. V okviru Direktorata za vodo bodo izdelani strateški in izvedbeni načrti za vzdrževanje vodotokov, protipoplavnih ukrepov ter namakalnih sistemov. Oceniti prioriteta območja s časovnico, potrebnimi deli in predvideti potrebna finančna sredstva. 13.</p> <p><u>Odprava starih bremen</u> na področju okolja. Pripravljena bo natančna analiza starih bremen, kjer se ne da ugotoviti povzročitelja. Na podlagi dejanskega stanja se bo pripravil izvedbeni načrt s časovnico sanacije in finančnim ovrednotenjem posegov.</p>	<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">I N O V A C. I N F R A S T R U K T U R A</p>	<p>Inovativne lokalne skupnosti → Živa, trajnostna lokalna mreža za odprti dialog, kjer se izmenjujejo mnenja in pobude in preverjajo učinki ukrepov na lokalnem nivoju. Neposredno spodbujati razvoj socialnega kapitala, samoiniciativnosti in samogeneracijske podjetniške in socialne sposobnosti lokalnih skupnosti (npr. Razvojno partnerstvo Srca Slovenije).</p>	
---	--	---	---	--

OKVIRNI PROGRAM ZA PREHOD V ZELENO GOSPODARSTVO

Zeleno gospodarstvo: Lažji in hitrejši in bolj osredotočen prehod Slovenije v zeleno gospodarstvo. Zeleno gospodarstvo predstavlja priložnost za razvoj novih zelenih tehnologij, nova delovna mesta, promocijo in razvoj slovenskega znanja. V okviru tega se načrtuje tudi usklajeno upravljanje s skladi - smiselno povezovanje programa ukrepov za doseganje strategije za izvajanje politik za doseganje čim večjih sinergijskih učinkov z vidika doseganje ciljev trajnostnega razvoja in zelenega gospodarstva (Podnebni sklad, Vodni sklad, Ekosklad).

	Trajnostno upravljanje z viri	Trajnostni urbani razvoj	Zelene prakse v kmetijstvu
K L J U Č N I S K L O P I	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Spodbujanje spreminjanja odpadkov v vir ➤ Prostor kot vir in potencial Upravljanje z vodami (vzdrževanje vodotokov, ukrepi za obvladovanje poplavne ogroženosti, odvajanje in čiščenje odpadne komunalne vode, izboljšanje učinkovitosti rabe in oskrbe vode, ponovna uporaba vode idr. ➤ Upravljanje z območji varstva narave: ohranjanje rastlinskih in živalskih vrst in njihovih habitatov, ohranjanje ekosistemov in naravnih procesov; ➤ Trajnostno upravljanje z gozdom: ohranitev gozda z zagotavljanjem njegove večnamenske vloge. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ energetske učinkovitejše oblike bivanja; učinkovita izraba prostora; ➤ notranji razvoj urbanih območij → izkoriščanje zmogljivosti degradiranih, prostih in slabo izkoriščenih površin za razvoj znotraj urbanih območij; ➤ dobra vključenost v prometne tokove z upoštevanjem podnebnih in demografskih sprememb, blaženjem in prilagajanjem na podnebne spremembe, učinkovitost pri rabi virov (prostora, energije, voda, kmetijskih zemljišč ipd.), izboljšanje energetske oskrbe mest in naselij s poudarkom na obnovljivih virih energije in trajnostni mobilnosti prebivalcev; ➤ trajnostna mobilnost – prispeva k boljši kakovosti zraka in nižji ravni hrupa v mestih ter s tem vpliva na boljše zdravje prebivalstva. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zagotavljanje samooskrbe s hrano, varovanje naravnih virov in biotske raznovrstnosti; ➤ trajnostni razvoj kot strateška osnovna usmeritev → trajnostno ravnanje in uporaba naravnih virov; ➤ upoštevanje in zmanjševanje negativnega okoljskega vpliva; ➤ ustvarjanju lokalne trajnostne oskrbe in kratkih verig, ki imajo poleg povečevanja lokalne samooskrbe in ohranjanja ali povečevanja števila zelenih delovnih mest učinke tudi na trajnostno rabo kmetijskih zemljišč, pa tudi močne pozitivne okoljske učinke prek zmanjševanja emisij toplogrednih plinov (manj prometa, skladiščenja); ➤ Trajnostna in učinkovita raba naravnih virov je eden od ključnih dejavnikov povečevanja učinkovitosti, tako ekonomske kot tudi okoljske; ➤ Ukrepi za ohranjanje biotske raznovrstnosti.

Podporne aktivnosti

Program projektov e-Prostor	eVode	eOkolje
Uporabniki bodo imeli na enem mestu zbrane najpomembnejše informacije o stanju prostora. Omogočeno bo elektronsko poslovanje v postopkih pridobitve gradbenega dovoljenja (eGraditev) in evidentiranja nepremičnin. Občinam in ministrstvu bo omogočeno elektronsko poslovanje v postopkih priprave prostorskih aktov (ePlan). Zagotovljen bo dostop do zbirk prostorskih podatkov, kar bo spodbujalo gospodarsko rast in izboljšalo kakovost obstoječih zbirk podatkov, predvsem njihove lokacijske umeščenosti.	Vzpostavitev in nadgradnjo ključnih evidenc s področja upravljanja z vodami, brezplačen dostop uporabnikov prek spletne vstopne točke, učinkovitejše in hitrejšo prostorsko načrtovanje (načrtovanje ukrepov za povečevanje poplavne varnosti, spremljanje sprememb v okolju, prostorsko načrtovanje)	Vzpostavitev in nadgradnjo ključnih evidenc s področja okolja in narave in omogočanje dostopa uporabnikom do teh informacij na enem mestu prek spletne vstopne točke

CILJI NAČRTA UPRAVLJANJA VODA

Cilji na področju varstva voda	
Okoljski cilji za VTPV	doseganje dobrega ekološkega in kemijskega stanja (zmanjšanje onesnaževanja s prednostnimi snovmi in odpravo emisij prednostno nevarnih snovi z namenom doseganja koncentracij, ki so blizu vrednostim naravnega ozadja) do leta 2021
Okoljski cilji za vodne politike za podzemne vode	Dobro kemijsko in količinsko stanje, stanje podzemnih voda se ne poslabšuje, obrnjen vsak pomemben in stalno naraščajoč trend koncentracije kateregakoli onesnaževala, ki je posledica človekove dejavnosti in ki ogroža kakovost vodnih ali kopenskih ekosistemov, zdravje ljudi ter obstoječo ali možno dopustno rabo vodnega okolja, preprečen vnos nevarnih onesnaževal.
Kemijsko stanje podzemne vode	V skladu s priporočenimi določenimi mejnimi vrednostmi
Kemijsko stanje podzemne vode	Posebne mejne vrednosti za posamezne kemijske parametre za zagotavljanje ugodnega stanja ekosistemov še niso bili določeni
Cilji na območjih s posebnimi zahtevami	<p>Cilji za:</p> <p>Kopalne vode: ne poslabševati kakovosti kopalne vode in doseganje vsaj zadostne kakovosti kopalne vode</p> <p>Ranljiva območja: doseganje ustrezne kakovosti voda na ranljivih območjih</p> <p>Območja pomembna za življenje in rast morskih školjk in morskih polžev: doseganje ustrezne kakovosti voda na območjih pomembnih za življenje in rast morskih školjk in morskih polžev</p> <p>Območja salmonidnih in ciprinidnih voda: doseganje ustrezne kakovosti voda na območjih salmoidnih in ciprinidnih voda in »ne poslabševati kakovosti voda</p>
Vodovarstvena območja	Zagotavljati dobro kemijsko (preprečitev kakršnihkoli zaznavnih sprememb podzemne vode na zajetjih zaradi uvajanja novih posegov v prostor) in količinsko stanje za podzemne in kemijsko ter ekološko stanje za površinske vode
Kopalne vode	Ne poslabševati kakovosti kopalne vode in doseganje vsaj zadostne kakovosti kopalne vode
Ogrožena območja	Določitev ogroženih območij, razvrstitev zemljišč na ogroženem območju v razrede glede na stopnjo ogroženosti, upoštevanje pogojev in omejitev za izvajanje dejavnosti ali poseganje v prostor na ogroženem območju
Občutljiva območja	Zagotavljanje odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode, pri čemer so določene strožje zahteve glede čiščenja komunalne odpadne vode kot na območjih, ki niso določena kot občutljiva
Ranljiva območja	Doseganje ustrezne kakovosti voda na ranljivih območjih, zmanjševanje onesnaževanja voda, ki ga povzročajo nitrati iz kmetijskih virov.
Območja pomembna za življenje in rast morskih školjk in morskih polžev	Doseganje ustrezne kakovosti voda na območjih pomembnih za življenje in rast morskih školjk in morskih polžev in ne poslabševati kakovosti voda na območjih pomembnih za življenje in rast morskih školjk in morskih polžev
Območja salmonidnih in ciprinidnih voda	doseganje ustrezne kakovosti voda na območjih salmoidnih in ciprinidnih voda in ne poslabševati kakovosti voda na območjih salmoidnih in ciprinidnih voda
Območja varstvenih voda v skladu s	- ohranjanje in varovanje naravnih populacij rib, njihove vrstne pestrosti, starostne strukture in številčnosti ter njihovih

predpisi, ki urejajo ribištvo	habitatov, vzpostavljanje ugodnega stanja populacij ogroženih vrst rib, - varovanje in ohranjanje značaja salmonidnih in ciprinidnih voda, - celostno načrtovanje in izvajanje ribiškega upravljanja v teritorialno zaokroženih ribiških območjih; - načelo celovitosti, ki upošteva naravne procese in dinamiko vodnih ekosistemov kot habitatov rib, - preprečevanje vnosa tujerodnih ribjih vrst v celinske vode in njihovega širjenja, - ohranjanje kakovosti vodnega ekosistema, - trajnostna raba rib, - načrtovanje, pospeševanje in nadzor gojitve domorodnih vrst rib za doseljevanje celinskih voda
-------------------------------	---

Cilji na področju urejanja voda

Zagotavljanje varstva pred škodljivim delovanjem voda in za določitev podrobnejših ciljev je treba dobro poznati stanje poplavne nevarnosti in ogroženosti ter pretekle poplavne dogodke in škodne posledice

Cilji na področju rabe voda

Cilji s področja rabe voda morajo biti skladni z drugimi cilji, ki se nanašajo na varstvo in urejanje voda

Podrobnejši cilji za doseganje trajnostne rabe voda, zastavljeni v NUV 2015 -2021, so:

- nadgradnja evidenc rabe voda: nadgradnja aplikacije vodna knjiga in aplikacije o vodnih povračilih ter izboljšanje vodnih evidenc;
- izvajanje monitoringa vodnega dobra: podatki o dejanskem obsegu rabe vode se morajo zbirati in biti na voljo za nadaljnje analize rabe vode in analize hidromorfoloških obremenitev in vplivov ter drugih posegov v vode;
- določitev možnih vrst rabe vodnega dobra: določitev, katera vodna telesa so bolj ali manj primerna za nadaljnjo rabo voda;
- določitev pogojev ali omejitev rabe vodnega dobra: v predpise vključiti vse prepovedi in omejitve rabe voda, ki lahko doprinesejo k doseganju okoljskih ciljev vodne direktive;
- izboljšanje nadzora nad rabo voda: okrepitev inšpekcijskih služb in vodovarstvenega nadzora;
- zagotavljanje vodnih količin za oskrbo s pitno vodo in zmanjšanje izgub: izgradnja večjih vodovodnih sistemov na območjih z najmanjšim deležem priključenih stanovanj na vodovodna omrežja, zmanjševanje izgub in sanacija vodovodnih sistemov, zaščita vodnih virov (trajnost oskrbe, vodne količine), zagotovitev oskrbe s kakovostno in varno pitno vodo (zdravstveno ustrezna pitna voda), zagotovitev stroškovno učinkovite oskrbe s pitno vodo.

Cilji na področju upravljanja vodnih in priobalnih zemljišč v lasti države

Cilji vzdrževanja vodnih in priobalnih zemljišč so:

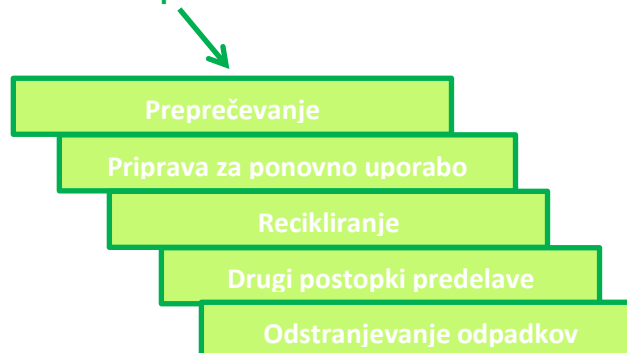
- ohranjanje oziroma vzpostavitve naravnega ravnovesnega stanja (hidromorfološko stanje vodnega režima, prodonosnost, vodni in obvodni ekosistemi),
- zagotavljanje ustreznih hidrološko
- hidravličnih razmer (varstvo pred poplavami, erozijo in plazovi) in
- oblikovanje programov vzdrževanja, da bodo sledili ciljem, tako zmanjševanja škodljivega delovanja voda (pretočnost strug rek) kot tudi izboljšanja hidromorfološkega stanja vodnega režima (hidrološka in morfološka ustreznost ureditev in vzdrževanja brežin) ter ohranjanja in uravnavanja vodnih količin (pravilno načrtovanje in upravljanje vodnih objektov in infrastrukture).

PROGRAM RAVNANJA Z ODPADKI

- preprečevanju škodljivih učinkov na ljudi, živali in rastline, njihovo življenjsko okolje in na okolje v celoti, ter k zmanjšanju negativnih učinkov na materialne dobrine,
- zadrževanju emisije onesnaževal v zrak in emisije toplogrednih plinov podnebja na čim nižji ravni,
- ohranjanju naravnih virov (rudnin, vode, energije, krajine in neonesnaženih tal), zagotavljanju, da predelani materiali, pridobljeni s predelavo odpadkov, ne pomenijo večjega tveganja kot je njihova proizvodnja iz primerljivih primarnih virov, in zagotavljanju, da se pri obdelavi odpadkov nastali ostanki, za katere ni mogoče zagotoviti ustrežnejšega ravnanja, odlagajo brez nevarnosti za prihodnje generacije.

Hierarhija ravnanja z

odpadki

Direktiva 2008/98/ES je v slovenski pravni red prenesena z Zakonom o varstvu okolja in predpisi, ki so izdani na njegovi podlagi.

Glavni poudarki Direktive 2008/98/ES so:

- Vzpostavitev t.i. »družbe recikliranja« s preprečevanjem ali zmanjševanjem škodljivih vplivov nastajanja odpadkov in ravnanja z njimi ter z zmanjševanjem celotnega vpliva uporabe virov in izboljšanjem učinkovitosti takšne uporabe;
- Upoštevanje hierarhije ravnanja z odpadki;
- države članice morajo zagotoviti ponovno uporabo in recikliranje za najmanj 50 odstotkov mase vsaj za odpadni papir, kovine, plastiko in steklo iz komunalnih odpadkov, ter ponovno uporabo, recikliranje in materialno predelavo za najmanj 70 odstotkov mase nenevarnih gradbenih odpadkov, brez odpadnih naravnih materialov, ki se razvrščajo med odpadke s številko 17 05 04 v skladu s seznamom odpadkov;
- razširjena odgovornost podizvajalcev → upoštevanje učinkovite rabe virov v njihovem celotnem življenjskem krogu, vključno s popravilom, ponovno uporabo, razgradnjo in recikliranjem teh izdelkov, ne da bi bil pri tem ogrožen prost pretok blaga na notranjem trgu;
- Preprečevanje odpadkov;
- Spodbujanje hišnega kompostiranja in ponovne uporabe;
- Zmanjšati količino biološko razgradljivih sestavin komunalnih odpadkov;
- opremljenost z napravami za kompostiranje oziroma anaerobno obdelavo bioloških odpadkov

LOKALNI ENERGETSKI KONCEPTI

V lokalnih energetskih konceptih so ocenjene možnosti in predlagane rešitve na področju energetske oskrbe občine z upoštevanjem dolgoročnega razvoja občine.

ZAKONODAJNI OKVIR

- Energetski zakon;
- Resolucija o nacionalnem energetskem programu;
- Zakon o varstvu okolja;
- Zakon o urejanju prostora;
- Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja;
- Podzakonski akti – pravilniki;
- Zelena knjiga za nacionalni energetski program Slovenije (NEP - do leta 2030) → Nacionalni energetski program za obdobje 2010 -2030
- Direktiva o spodbujanju rabe energije iz obnovljivih virov energije za Slovenijo
- Nacionalni energetski program
- Nacionalni akcijski načrt za energetske učinkovitost za obdobje 2008 – 2016 na osnovi 14. Člena Direktive 2006/32/ES o učinkovitejši rabi končne energije in o energetskih storitvah
- Resolucija o nacionalnem energetskem programu – v skladu z Energetskim zakonom določa ravnanje akterjev na področju ravnanja z energijo
- Akcijski načrt za obnovljive vire energije za obdobje 2010 – 2020
- Operativni program zmanjšanja emisij TGP do leta 2012 (??)
- Uredba o zagotavljanju prihrankov energije pri končnih odjemalcih
- Resolucija o strategiji rabe in oskrbe Slovenije z energijo;

Evropske direktive:

- Direktiva 2009/28/ES;
- Direktiva 2009/29/EC;
- Direktiva 2009/33/ES.

Lokalni energetski koncepti morajo biti pripravljene v skladu s Pravilnikom o metodologiji in obveznih vsebinah lokalnih energetskih konceptov in Priročnikom za izdelavo lokalnih energetskih konceptov

+ LIFE

Povečanje energetske učinkovitosti

Povečanje in hitrejše uvajanje lokalnih obnovljivih virov (lesna biomasa, sončna energija)

Dvig deleža OVE

Dvig osveščenosti občanov na področju OVE in URE

Zmanjšanje rabe končne energije

NACIONALNI PROGRAM VARSTVA OKOLJA

Osnovni cilj NPVO → boljše okolje za življenje v Sloveniji ter uveljavitev okolja kot omejitvenega in spodbujevalnega dejavnika razvoja.

NPVO vsebuje skladen niz inštrumentov varstva okolja, usmerjen na sedanji stopnji degradacije okolja predvsem v odpravo najpomembnejših problemov.

PODROČJA		CILJI VARSTVA OKOLJA V SLOVENIJI
VODNO OKOLJE	Največ površinskih vodotokov je prekomerno onesnaženih (29% v 3. in 4. razredu), pri čemer se onesnaževanje širi v povirja rek. V zadnjem času se slabša kakovost podtalnice. Točkovni viri onesnaževanja voda niso sanirani v želenem obsegu. Čiščenje odpadnih voda poteka na različne načine pri ca. 75% prebivalstva, pri čemer ima 80% slovenskega prebivalstva zagotovljeno organizirano javno oskrbo s pitno vodo.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zmanjšanje emisij iz točkovnih virov - odpadne vode iz industrije, živinorejskih farm in komunalne odpadne vode ➤ Zmanjšanje emisij iz razpršenih virov - intenzivno kmetijstvo, razpršena poselitev brez urejenega čiščenja odpadnih voda, promet ➤ Sanacija starih bremen, ki ogrožajo vodno okolje ➤ Sanacija in preprečitev neustreznih posegov v vodno okolje
RAVNANJE Z ODPADKI		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zmanjšanje nastajanja in nevarnostnega potenciala odpadkov pri izvoru ➤ Povečanje snovne in energetske izrabe odpadkov ter zmanjševanje emisij toplogrednih plinov ➤ Vzpostavitev učinkovitega sistema ravnanja z odpadki ➤ Postopna odprava starih bremen
BIOTSKA RAZNOVRSTNOST IN GENSKI VIRI		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Preprečevanje zmanjševanja biotske raznovrstnosti na ravni ekosistemov (in habitatnih tipov), vrst (in habitatov) ter genomov (in genov) ➤ Preprečevanje nadaljnjega ogrožanja naravnega ravnovesja zaradi neustreznega izkoriščanja rastlinskih in živalskih vrst
ZRAK		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zmanjševanje onesnaževanja zraka iz industrijskih virov ➤ Zmanjšanje emisij iz termoelektrarn

		<ul style="list-style-type: none"> → Obvladovanje onesnaževanja zraka zaradi prometa → Zmanjševanje emisij iz individualnih in skupinskih (kotlovnice) kurišč v naseljih → Zmanjševanje vzrokov za pojav fotokemijskega smoga in troposferskega ozona → Odprava uporabe CFC → Zmanjšanje emisij toplogrednih plinov (Kioto) → Obvladovanje problemov onesnaževanja zraka na velike razdalje
TLA IN GOZD		<ul style="list-style-type: none"> → Omejevanje kemičnega onesnaževanja tal in izvedba nujnih sanacij → Omejevanje fizikalne degradacije tal (zbitost, erozijo...) → Omejevanje nadaljnje degradacije gozdnih tal
HRUP		<ul style="list-style-type: none"> → Zmanjšanje hrupa zaradi cestnega prometa → Zmanjšanje hrupa iz ostalih virov
IONIZIRNA SEVANJA		<ul style="list-style-type: none"> → Zagotavljanje učinkovitega ravnanja z radioaktivnimi odpadki → Obvladovanje radioaktivnega sevanja v zunanjem okolju
NEIONIZIRNA SEVANJA		<ul style="list-style-type: none"> → Identificiranje in postopoma obvladovanje posameznih virov neionizirnih sevanj
TVEGANJA		<ul style="list-style-type: none"> → Zagotovitev ustreznih postopkov ravnanja s kemikalijami in gensko spremenjenimi organizmi v proizvodnji, prometu in uporabi → Uveljavitev ustreznega skladiščenja, transporta in odlaganja kemikalij

LOKALNE PRIORITETE

RRP POMURJE	<ul style="list-style-type: none"> - Vlaganje v energetske učinkovitost in spodbujanje rabe obnovljivih virov energije - Obnova degradiranih območij - Prilagajanje podnebnim spremembam - Ohranjanje biotske raznovrstnosti in doseganje boljšega ekološkega stanja voda - Zmanjšati količino komunalnih odpadkov, sanacija divjih odlagališč - Izboljšanje učinkovitosti javnega potniškega prometnega sistema - Izboljšanje kakovosti zraka, predvsem v urbanih središčih s spodbujanjem ukrepov trajnostne mobilnosti <p>Projekti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Biosferno območje reke Mure: <ul style="list-style-type: none"> - Prilagajanje na podnebne spremembe in ohranjanje biotske raznovrstnosti - Zmanjšati poplavno ogroženost, izboljšati protipoplavno varnost, izvesti renaturacijo vodotokov, izboljšanje hidromorfološkega stanja voda, oblikovanje obrežja reke Mure - Zagotoviti funkcionalno zeleno infrastrukturo za izboljšanje stanja, predvsem evropsko pomembnih vrst in habitatnih tipov - Usmeriti obisk na manj občutljiva območja - Povečati ozaveščenost obiskovalcev in prebivalcev glede pomena območij Natura 2000 ➤ Pitna voda: <ul style="list-style-type: none"> - Ukrepi za zmanjšanje vodnih izgub in zagotavljanje rezervnih vodnih virov ➤ Odpadna voda
RRP OBALNO KRAŠKA	<ul style="list-style-type: none"> - Zmanjšanje onesnaženja zraka in hrupa ter zmanjšanje emisij toplogrednih plinov - Razvoj alternativnih oblik prometa in zmanjšanje osebne prometa ter spodbujanje uporabe javnega prometa - Vzpostaviti celovit sistem ravnanja z odpadki - Zagotoviti varno oskrbo s pitno vodo - Zmanjšati vplive na okolje in naravo - Povečati učinkovitost rabe energije - Zmanjšanje obremenjevanja voda - Doseganje dobrega kemijskega in ekološkega stanja voda in dobro okoljsko stanje morskega okolja - Zmanjšanje količin odloženih komunalnih odpadkov <p>Projekti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Trajnostna ureditev obalnega in priobalnega pasu: <ul style="list-style-type: none"> - Doseganje dobrega kemijskega in ekološkega stanja voda - Ohranjanje in dvig biodiverzitete morskega okolja - Zmanjšanje pritiskov na okolje in zmanjšanje obremenitev voda s kopnega - Izboljšanje odpornosti proti tveganju in blažitev podnebnih sprememb - Izboljšanje ohranjanja biotske raznovrstnosti in kakovosti okolja zaradi sklenjenosti celotne ureditve obalnega pasu v skladu z

	ekosistemskim pristopom - Izboljšanje prometne dostopnosti za trajnostne oblike transporta ➤ Energetska samooskrba ➤ Vodni vir za pitno vodo ➤ Inovacije OVE
RRP GORIŠKA	- Sonaravno upravljanje vodnih virov (predvsem na Soči) - zboljšanje stanja degradiranega okolja - Izboljšanje ravnanja z odpadki - Krepitev trajnostne mobilnosti - Varstvo narave in ohranjanje biotske raznovrstnosti - Upravljanje zavarovanih območij narave in izkoriščanje potencialov teh območij v razvojne namene Projekti: ➤ Protipoplavna varnost v Goriški regiji s poudarkom na zagotavljanju protipoplavne varnosti na območju reke Vipave
RRP GORENJSKA	- Urediti ravnanje z odpadki - Urediti ravnanje z odpadnimi vodami - Zaščititi okolje pred škodljivimi vplivi človekove dejavnosti - Zaščititi okolje pred tujerodnimi invazivnimi vrstami - Povečati varčnost uporabe energije - Sanacija degradiranih območij - Zmanjšanje onesnaževanja zraka Projekti: ➤ Odvajanje in čiščenje komunalnih odpadnih voda na Gorenjskem ➤ Trajnostna mobilnost in mreža kolesarskih poti
RRP JUGOVZHODNA REGIJA	- Spodbujanje in promocija trajnostne mobilnosti ter izobraževalno ozaveščanje dejavnosti o trajnostni mobilnosti - Preprečevanje nastajanja odpadkov na izvoru in obvladovanje tokov odpadkov - Vlaganje v osveščanje in informiranje prebivalstva o pravilnem ravnanju z odpadki - Zmanjšanje emisij in delcev PM10
RRP PRIMORSKO-NOTRANJSKA	- Povečati rabo obnovljivih naravnih virov - Ohraniti naravno okolje in biotske raznovrstnosti - Zagotoviti visoko kvaliteto površinskih in podzemnih voda - Znižati obremenitev okolja zaradi komunalnih odpadkov - Prilagajanje na podnebne spremembe Projekti: ➤ Ohranimo in predstavimo kras

RRP OSREDNJA SLOVENIJA	<ul style="list-style-type: none"> - Zmanjšanje poplavne ogroženosti - Odvajanje in čiščenje odpadne vode - Prilagajanje podnebnim spremembam - Ohranjanje narave - Trajnostna mobilnost <p>Projekti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zmanjševanje poplavne ogroženosti
RRP KOROŠKA	<ul style="list-style-type: none"> - Izboljšanje pogojev za trajnostno mobilnost - Odvajanje in čiščenje odpadne vode - Učinkovita raba energije <p>Projekti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Odvajanje in čiščenje odpadne vode v porečju reke Meže in sekundarni vodi za odvajanje odpadnih voda v regiji
RRP POSAVJE	<ul style="list-style-type: none"> - Ureditev in posodobitev obstoječih in novih vodnih virov - Varstvo biodiverzitete in vodnih ekosistemov - Spodbujanje trajnostne mobilnosti - Varstvo in obnova biotske raznovrstnosti in tal ter spodbujanje ekosistemskih storitev vključno z omrežjem Natura 2000 in zelenimi infrastrukturami - Varstvo in izboljšanje stanja vodnih virov z namenom izboljšanje stanja sladkovodnih voda na območjih kmetijskih zemljišč in gozdnih ekosistemov <p>Projekti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Ureditev in posodobitev obstoječih in novih vodnih virov ➤ Varstvo biodiverzitete in vodnih ekosistemov
RRP PODRAVJE	<ul style="list-style-type: none"> - Celovita oskrba s pitno vodo ter ureditev ravnanja z odpadnimi vodami - Učinkovito upravljanje z vodami - Zmanjševanje onesnaženja zraka zaradi prometa - Preprečevanje nastajanja odpadkov - Ukrepi za prilagajanje na podnebne spremembe <p>Projekti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Celovita oskrba Podravja s pitno vodo ter ureditev ravnanja z odpadnimi vodami ➤ Drava – reka za prihodnost – Natura 2000
RRP SAVINJSKA	<ul style="list-style-type: none"> - Ureditev objezerskih območij - Spodbujanje ekosistemskih storitev in usmerjanja obiska za doseganje ciljev Programa upravljanja NATURA 2000 na varovanih območjih Pohorja - Vodooskrba Savinjske regije

	<ul style="list-style-type: none"> - Odvajanje in čiščenje odpadnih voda Savinjske regije - Poplavna varnost in protipoplavni ukrepi <p>Projekti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Prehranska samooskrba Savinjske regije z zelenjavo ➤ Razvoj objezerskih območij Savinjske regije ➤ Vonarsko jezero
RRP ZASAVJE	<ul style="list-style-type: none"> - Trajnostna mobilnost - Upravljanje odpadnih voda - Ravnanje z odpadki - Varstvo in izboljšava tal, podtalnice in površinskih voda - Varstvo biološke raznovrstnosti

TRAJNOSTNE URBANE STRATEGIJE

MURSKA SOBOTA	<p><u>Cilj 1: Zelena ekonomija</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Specifični cilj 1: Rast zelenih delovnih mest. ➤ Specifični cilj 2: Povečanje družbeno odgovornih podjetij. <p><u>Cilj 2: Vodilna vloga mestne občine Murska Sobota v regijski okoljski politiki</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Specifični cilj 1: Zmanjšanje emisije toplogrednih plinov. ➤ Specifični cilj 2: Osveščanje, informiranje in obveščanje. <p><u>Cilj 3: Trajnostna gradnja</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Specifični cilj 1: 70 % novih stavb v mestu bo do leta 2022 ogljično nevtralnih. ➤ Specifični cilj 2: Zmanjšanje porabe energije in emisij toplogrednih plinov v obnovljenih javnih stavbah in večstanovanjskih stavbah. ➤ Specifični cilj 3: Ohranjanje in varstvo okolja ter spodbujanje učinkovite rabe virov. ➤ Specifični cilj 4: Povečanje učinkovitosti rabe energije v gospodinjstvih. <p><u>Cilj 4: Trajnostna mobilnost</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Specifični cilj 1: Povečanje prometa po mestu z uporabo koles, električnih vozil in javnega potniškega prometa ter s hojo. ➤ Specifični cilj 2: Razvoj urbane mobilnosti za izboljšanje kakovosti zraka v mestih. ➤ Specifični cilj 3: Večja pretočnost prometa po mestu. ➤ Specifični cilj 4: Intermodalnost in spodbujanje medregionalnega in čezmejnega JPP <p><u>Cilj 5: Nič odpadkov</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Specifični cilj 1: Zmanjšanje trdih odpadkov
----------------------	---

	<p>➤ Specifični cilj 2: Zmanjšanje organskih odpadkov</p> <p><u>Cilj 6: Povezanost narave in mesta</u></p> <p>➤ Specifični cilj 1: Do leta 2022 zagotoviti, da živi vsak prebivalec mesta le 5 min. hoje v stran od parka ali druge zelene površine oz. drevoreda.</p> <p><u>Cilj 7: Nizki ogljični odtis</u></p> <p>➤ Specifični cilj 1: Glede na leto 2006 do leta 2020 znižati ogljični odtis za 25 %.</p> <p><u>Cilj 8: Čista voda in tla</u></p> <p>➤ Specifični cilj 1: Izboljšanje kakovosti pitne vode.</p> <p>➤ Specifični cilj 2: Znižati porabo pitne vode.</p> <p>➤ Specifični cilj 3: Varčno in neškodljivo ravnanje s tlemi, predvsem na varovanih območjih.</p> <p>➤ Specifični cilj 4: Varčna uporaba in tlom neškodljiv izkop rudnega bogastva (gramoz).</p> <p><u>Cilj 9: Čisti zrak</u></p> <p>➤ Specifični cilj 1: Izboljšanje kakovosti zunanjega zraka v mestu</p> <p><u>Cilj 10: Lokalna hrana</u></p> <p>➤ Specifični cilj 1: Povečanje lokalne hrane na mestni tržnici oz. hrane, ki ne prepotuje več kot 60 km</p>
<p>KRANJ</p>	<p>Strateški cilj 3: Zagotavljamo trajnostno in učinkovito upravljanje z naravnimi viri in energijo. Razvojni izzivi: ! Upravljanje z naravnimi viri.</p> <p>Pričakovani rezultati 2023:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vsa naselja bodo opremljena s sistemi za odvajanje in čiščenje odpadnih voda. 2. Kranj je uspešno na poti koncepta »Kranj brez odpadka«. 3. Dosežena bo 25 % nižja poraba energije v javnih objektih v lasti MOK in 26 % nižja vrednost izpustov CO2 glede na leto 2006. <p>Ukrep 3.4. Spremljanje stanja okolja in podnebnih sprememb</p>
<p>KOPER</p>	<p>Izzivi: ZDRAVO BIVALNO IN DELOVNO OKOLJE - PRIJETNA MIKROKLIMA V MESTU - TRAJNOSTNO UPRAVLJANJE Z VODAMI IN OBALAMI</p> <p><u>Slabosti:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - omejenost in ogroženost virov pitne vode - biološko in okoljsko občutljiv morski ekosistem - svetlobno onesnaževanje ob prometnicah in zaradi pristanišča - presežene ravni ozona - obremenitve s hrupom - vododeficitarnost nepopolna zaščita akvatorija in obal Semedelskega zaliva pred neugodnimi vplivi morja (visoki valovi in poplavljanje, erozija...) <p><u>priložnosti:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - razvoj okolju prijaznih tehnologij (promet, energetika, proizvodnja...) - izraba obnovljivih virov energije
<p>LJUBLJANA</p>	<p>V obdobju 2014–2020 bo MOL uresničeval štiri strateške cilje:</p> <p>➤ dolgoročno zavarovati vodne vire v MOL,</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zagotoviti varovanje naravnega okolja v MOL, ➤ izkoristiti površine MOL za pridelavo hrane in lokalno samooskrbo, ➤ prevzeti aktivno vlogo pri povezovanju in spodbujanju trajnostnega načina delovanja, poslovanja in bivanja v mestni občini
NOVO MESTO	<p><u>CILJ II.1 Zmanjšanje onesnaženosti okolja</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ UKREP II.1.1: Izboljšanje kakovosti pitne vode ➤ UKREP II.1.2: izboljšanje kakovosti zraka (zmanjšanje deleža delcev PM10 in CO2) <p><u>CILJ II.2 Povečanje energetske učinkovitosti, energetske neodvisnosti in energetske samozadostnosti</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ UKREP II.2.1: Energetska učinkovita gradnja in prenova ➤ UKREP II.2.1: Povečanje deleža obnovljivih virov <p><u>CILJ II.3 Zmanjšanje uporabe osebnih vozil</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ UKREP II.3.1: Trajnostno načrtovanje mobilnosti ➤ UKREP II.3.2: Celovita promocija hoje ➤ UKREP II.3.3: Izkoriščen potencial ➤ UKREP II.3.4: Privlačen javni potniški promet ➤ UKREP II.3.5: Optimizacija cestnega prometa <p><u>CILJ II.4 Učinkovita raba grajenih odprtih javnih površin in stavbnega fonda</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ UKREP II.4.1: Prenova grajenih odprtih javnih površin v urbanem območju - Prenova površin v zgodovinskem jedru mesta in revitalizacija mestnega jedra - Prenova degradiranih površin v stanovanjskih soseskah ➤ UKREP II.4.2: Prenova obstoječega stavbnega fonda - Povečati obseg in raznovrstnost izbire nepremičnim za najem - Izboljšati urejenost in vzdrževanost nepremičnin v urbanem območju - Izboljšati kakovost stanovanj glede površine in števila sob sedanjim in pričakovanim demografskim značilnostim <p><u>CILJ II.5 Ohranjanje in načrtno upravljanje s sistemom zelenih površin v mestu</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ UKREP II.5.1: Priprava inovativnega modela upravljanja zelenih površin v mestu ➤ UKREP II.5.2: Urejene parkovnih površin ➤ UKREP II.5.3: Obvodni prostor

OBČINSKI ODLOKI ZA KAKOVOST ZRAKA

<p>MURSKA SOBOTA</p>	<p>5.1 Ukrepi na področju spodbujanja učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ 5.1.1 Daljinsko ogrevanje kot oskrba energije s plinom, lesno biomaso in geotermalno vodo ➤ 5.1.1.1 Širitev odjema iz sistema daljinskega ogrevanja iz kotlovnice in toplarn ➤ 5.1.1.2 Povečevanje odjema iz sistema daljinskega ogrevanja ➤ 5.1.1.3 Opredelitev možnosti in spodbujanje mikro sistemov za daljinsko ogrevanje na lesno biomaso (DOLB) v primernih naseljih in vaseh ➤ 5.1.1.4 Priključevanje objektov na plinovodno omrežje <p>5.1.2 Ukrepi na področju naprav za ogrevanje gospodinjstev</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ 5.1.2.1 Dodatno spodbujanje zamenjav obstoječih kurilnih naprav z ustrežnejšimi kurilnimi napravami in drugimi načini ogrevanja z obnovljivimi viri energije ➤ 5.1.2.2 Izobraževanje in vzpostavitev posebnega spletnega mesta za umno uporabo lesne biomase kot goriva v malih kurilnih napravah ➤ 5.1.2.3 Izvajanje poostrenega nadzora nad kurjenjem odpadkov v malih kurilnih napravah <p>5.1.3 Horizontalni ukrepi</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ 5.1.3.1 Lokalna energetska zasnova ➤ 5.1.3.2 Obveščanje in spodbujanje zmanjševanja toplotnih izgub stavb ➤ 5.1.3.3 Natančna evidenca malih kurilnih naprav <p>5.2 Ukrepi na področju prometa</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ 5.2.1 Spodbujanje trajnostnega prevoza na ravni mesta ➤ 5.2.2 Nadgradnja mestnega potniškega prometa ➤ 5.2.3 Zagotovitev parkiranja koles na železniških postajališčih ➤ 5.2.4 Nadgraditev obstoječih postaj/postajališč JPP za večjo prometno varnost in standarde kakovosti storitev ➤ 5.2.5 Trajnostna parkirna politika ➤ 5.2.6 Urejanje javnega potniškega prometa ➤ 5.2.7 Spodbujanje izdelave mobilnostnih načrtov in trajnostne mobilnosti ➤ 5.2.8 Preusmeritev tovornega prometa na ➤ 5.2.9 Optimizacija zimskega posipanja in soljenja cest ➤ 5.2.10 Poostren nadzor nad izvajanjem predpisa, ki ureja nalaganje in pritrjevanje tovora v cestnem prometu ➤ 5.2.11 Komunalna vozila in taksi služba <p>5.3 Ukrepi na drugih področjih</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ 5.3.1 Izvajalci gospodarskih dejavnosti ➤ 5.3.1.1 Uveljavitev sistema ravnanja z okoljem ➤ 5.3.1.2 Spodbujanje tehnologij BAT ➤ 5.3.1.3 Zmanjševanje prašenja pri prevozu sipkega
---------------------------------	---

	→ 5.3.1.4 Zaščita površin z različnimi odprtimi materiali→ 5.3.2 Ozelenitev mesta→ 5.3.3 Izobraževanje in ozaveščanje → 5.3.3.1 Vzpostavitev posebnega spletnega mesta za kakovost zraka→ 5.3.3.2 Izvajanje stalne medsektorske sociološko-ekonomske analize kot podlage za načrtovanje ukrepov→ 5.3.3.3 Izobraževanje in ozaveščanje o kakovosti zunanjega zraka→ 5.3.4 Zmanjševanje ognjemetov na območju mestne občine→ 5.3.5 Vključitev zagotavljanja kakovosti zraka v občinske akte

POVZETEK LOKALNIH PRIORITET

VODE

- Ohranjanje biotske raznovrstnosti voda
- Zmanjšati poplavno ogroženost in izboljšati protipoplavno varnost
- Doseganje dobrega kemijskega in ekološkega stanja voda
- Zmanjšanje obremenjevanja voda
- Odvajanje in čiščenje odpadne vode
- Celovita oskrba s pitno vodo ter ureditev ravnanja z odpadnimi vodami
- Učinkovito upravljanje z vodami

NARAVA

- Zmanjšati vplive na naravo
- Varstvo narave in ohranjanje biotske raznovrstnosti
- Upravljanje zavarovanih območij narave in izkoriščanje potencialov teh območij v razvojne namene
- Zaščititi okolje pred tujerodnimi invazivnimi vrstami

OKOLJE

- Zmanjšati vplive in pritiske na okolje
- Izboljšanje stanja degradiranega okolja
- Zaščititi okolje pred škodljivimi vplivi človekove dejavnosti
- Znižati obremenitev okolja zaradi komunalnih odpadkov
- Preprečevanje nastajanja odpadkov na izvoru in obvladovanje tokov odpadkov
- Vlaganje v energetska učinkovitost in spodbujanje rabe obnovljivih virov energije

PODNEBJE

- Prilagajanje podnebnim spremembam
- Zmanjšanje emisij in delcev PM10
- Izboljšanje kakovosti zraka, predvsem v urbanih središčih s spodbujanjem ukrepov trajnostne mobilnosti
- Spodbujanje in promocija trajnostne mobilnosti ter izobraževalno ozaveščanje dejavnosti o trajnostni mobilnosti
- Energetska samooskrba

NAČRTI ZA KAKOVOST ZRAKA

Področje kakovosti zunanega zraka je v zvezi z delci urejeno z naslednjimi pravnimi akti:

- Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo)
- Uredba o kakovosti zunanega zraka (Uradni list RS, št. 9/11)
- Pravilnik o spremljanju kakovosti zunanega zraka (Uradni list RS, št. 55/11)
- Odlok o načrtu za kakovost zraka na območju Mestne občine Ljubljana (Uradni list RS, št. 24/14)

Kratkoročni ukrepi

- zmanjšajo ogrevanje stanovanjskih in poslovnih prostorov, v katerih se kot energent uporablja tekoče ali trdno gorivo;
- uporabljajo gorivo za ogrevanje prostorov, ki sprošča nižje emisije delcev, če imajo to možnost;
- uporabljajo javni prevoz;
- zmanjšajo uporabo osebnih vozil;
- ne opravljajo dejavnosti na prostem, pri katerih se sproščajo večje količine delcev.

Ukrepi, predvideni v odloku o načrtu za kakovost zraka na območju MOL – UKREPI NA DRUGIH PODROČJIH

- Ozelenitev mesta;
- Zmanjševanje prašenja deponij, gradbišč in vozni površin podjetij;
- Vzpostavitev spletnega mesta za kakovost zraka;
- Izvajanje medsektorske sociološko-ekonomske analize kot podlage za načrtovanje ukrepov;
- Izobraževanje o ozaveščanju o kakovosti zunanega zraka;
- Vključitev zagotavljanja kakovosti zraka v občinske akte.

Glavni viri onesnaževanja s PM₁₀ delci:

- promet
- sekundarni delci
- individualna kurišča
- resuspenzija
- industrija
- premog
- soljenje cest idr.

Čezmejno onesnaževanje s PM₁₀ delci

Ukrepi, predvideni v odloku o načrtu za kakovost zraka na območju MOL - URE in OVE PRI OGREVANJU

- Povečevanje odjema in izkoriščenost ter širitev sistemov za daljinsko ogrevanje
- Identifikacija možnosti in spodbujanje mikrosistemov za daljinsko ogrevanje na lesno biomaso v prometnih naseljih;
- Priključevanje objektov na plinovodno omrežje;
- Svetovanje občanom za ureditev ogrevanja z nizkimi emisijami onesnaževal
- Zagotavljanje kakovosti lesnih goriv v mali kurilni napravi;
- Izobraževanje in vzpostavitev posebnega spletnega mesta za umno uporabo lesne biomase kot goriva v malih kurilnih napravah;
- Prepoved uporabe premoga v malih kurilnih napravah;
- Izvajanje poostrelega nadzora nad kurjenjem odpadkov v malih kurilnih napravah;
- Večji poudarek na kakovosti zraka v lokalnem energetskem konceptu;
- Natančna evidenca malih kurilnih naprav
- Informiranje in spodbujanje zmanjševanja toplotnih izgub stavb

Ukrepi, predvideni v odloku o načrtu za kakovost zraka na območju MOL – PROMET

- Več peš in s kolesom ter z javnimi prevoznimi sredstvi, manj z avtom;
- Spodbujanje izdelave mobilnostnih načrtov in trajne mobilnosti;
- Zmanjševanje hitrostih na nekaterih delih;
- Prepoved vožnje tovornih vozil na nekaterih odsekih;
- Nadzor nad emisijami vozil;
- Spodbujanje varčnih tehnik vožnje;
- Spodbujanje elektromobilnosti;
- Optimizacija zimskega posipavanja in soljenja cest.